השקדיה פורחת

מילים: ישראל דושמן
לחן: מנשה רבינא

רעיון: גולדה באבאייב
ערכו: לואיזה פאיזוב, עידו הרץ, נאוה ג'ייקובס

הקדמה

הפעילות מזמנת השתתפות מוזיקלית פעילה וחווייתית. ניתן לפעול איתה בנושא ט"ו בשבט תוך התנסות בשירה, בנגינה ואילתור (במטלופון) עם קבוצת תלמידים או עם תלמיד יחיד.

מטרות מוזיקליות

- התלמידים יחשפו למטלופון ויתנסו בנגינה בו.
- התלמידים ינגנו לבד ובקבוצה תוך הקפדה על יציבות, שחרור ודרכי נגינה תקניות ומקובלות.
- התלמידים יתנסו באלתור בנגינה בזיקה לשיר הנלמד, לבד ובקבוצה.

מטרות חוץ מוזיקליות

- התלמידים יחזקו תחושה של ערך עצמי ומסוגלות באמצעות שירה ונגינה בכיתה.
- התלמידים ישפרו יכולת מוטורית עדינה בידיים ויתרגלו קשר עין-יד.

עזרי הוראה

- קישור להדגמת הפעילות.
- פסנתר, גיטרה או כלי הרמוני אחר - לליווי המורה את נגינת התלמידים.
- כרטיסי תווים של תיבות השיר בייצוג של "עיגולי צבעים" מודפסים על גבי דפי A4 (קישור).
- מטלופון צבעוני לכל תלמיד (8-6).
- "עיגולי צבעים": עיגולי בריסטול צבעוניים עם מגנטים/סקוטש המודבקים בגבם לצורך תלייה על הלוח (10 עותקים מכל צבע, כל עיגול בגודל שמינית עמוד A4).

חומרים מוזיקליים

קישור לאתר זמרשת לביצועים שונים, מילים ותווים של השיר "השקדיה פורחת".

*הערה לגבי מנעד הכלי והשיר. פרט לשמינית קדמה עם הצליל סול קטן, כל השיר הוא במנעד אוקטבה, לכן ניתן לבצע אותו במטלופון בסולם דו מז'ור.
פתרונות אפשריים לקדמה הם שירה משותפת של צליל הקדמה או המורה/תלמיד סולן ינגן אותו בצלילון סול קטן, גלוקנשפיל/פסנתר/אורגנית.

דגשים לתנאים פיזיים

- הפעילות תתקיים בישיבה על הרצפה/כיסא או בעמידה מול שולחנות בכיתת האם (בהתאמה לצרכי התלמיד).
- סיוע של איש צוות נוסף.

אוכלוסיית היעד

גיל: 13 - 21 , אוטיזם ולקות מורכבת על רקע רגשי-נפשי.
רמת תפקוד: בינוני-מורכב.

מהלך הפעילות (בשלבים הנפרסים לאורך מספר שיעורים)

<u>שלב ראשון</u>

1. חשיפה לשיר ולכלי: המורה מנגן במטלופון המוסתר מעיני התלמידים את מנגינת השיר.
2. המורה ישאל את התלמידים האם הם מזהים את כלי נגינה? זיהוי והצגת הכלי.
3. המורה מציג את עיגולי הצבעים ונותן לכל תלמיד עיגול אחד.
4. כל תלמיד מוזמן לנגן את הצבע שקיבל על המטלופון בקדמת הכיתה.
5. חלוקת מטלופונים לכל תלמיד.
6. מתן זמן לחקר את הכלי לבד וכקבוצה (משחקי עוצמה ומהירות לפי הנחיית המורה).
7. הלחנה ונגינה משותפת: המורה כותב/תולה חץ המכוון משמאל לימין על הלוח. כל תלמיד בתורו מוזמן לתלות על הלוח את העיגול שלו, כאשר בין תלמיד לתלמיד כולם מבצעים את רצף העיגולים בהצטברות.
8. כל תלמיד מוזמן לקחת 3-4 עיגולי צבעים, מסדר אותם ברצף שהוא בוחר על השולחן שלו ומתאמן בנגינה.
9. מופע: כל תלמיד בתורו מבצע את הרצף שיצר ותולה אותו על הלוח לאחר ביצוע.

<u>שלב השני</u>

1. אתגר זיהוי: המורה מנגן את מנגינת השיר במטלופון, על התלמידים לזהות את השיר. אם יש צורך, הוא ינגן שוב את השיר.
2. לאחר זיהוי, התלמידים יוזמנו לשיר יחד עם נגינת המורה בית ראשון ופזמון.
3. הקדשת דקות בודדות לדיוקי מילים אם יש שיבושים.
4. תזמור: חלוקת דפי תיווי (ממוספרים לפי סדר הופעתם) עם "עיגולי צבעים" כאשר כל תלמיד מקבל תיבה אחת (דף אחד).
5. מתאמנים לבד.
6. ביצוע לפי סדר שנקבע על ידי המורה.

שלב שלישי ורביעי

המשך הרכבה, אימון וביצוע השיר עם תיבות נוספות.
ביצוע עם סולנים, זוגות ובקבוצות כאשר המורה מלווה בכלי הרמוני.

המלצה לפיתוח

לתפקוד בינוני - מורכב:

פעילות סיכום:

משחקי שחזור תיבות השיר בדרכים שונות:

- צביעת עיגולים ריקים לפי תיבה מוצגת
- זיהוי תו חסר בתבנית (השוואה לתבנית שלמה)
- עריכת שינויים במנגינה על ידי התלמידים בהנחיית המורה (בהתאם לרמת התלמידים).

תובנות ועקרונות עבודה

- בשיעורי המוזיקה התלמידים למדו לנגן את השיר.
- התלמידים פיתחו מודעות לסמל הכתוב (תיווי "עיגולי צבעים"), המתפתח מרישום גרפי חופשי לכתב תווים מקובל, והתנסו בכך הלכה למעשה.
- בהרכבי ביצוע התנסו התלמידים בקריאת תווים והכירו את האפשרויות בתיווי "עיגולי צבעים" כמו נגינה של יצירות מורכבות וארוכות, שחזור מנגינות מוכרות של שירי חג וכדומה, הרכבה עצמאית של רצפי העיגולים וביצוע הרצף שהומצא (התנסות בהלחנה).
- ככל שהתפקוד מורכב יותר כך עולה הצורך לקצר את מקטעי הנגינה למשל במקום שורת תווים לנגן רק חצי שורה.
- יש חשיבות רבה למודל הנגינה של המורה. נגינת המורה מעלה את הקשב ואת המוטיבציה של התלמידים לנגן.